

418

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 16 września 1950 r.

w sprawie patentów żeglarskich w żegludze śródlądowej.

Na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 108) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Do kierowania statkiem uprawnione są osoby, posiadające patent żeglarski, upoważniający je do kierowania statkiem danego rodzaju.

2. Od obowiązku posiadania patentu żeglarskiego wolni są kierownicy;

- 1) statków znajdujących się w użyciu Wojska Polskiego i organów służby bezpieczeństwa publicznego,
- 2) statków żeglugi morskiej, przebywających na śródlądowych drogach wodnych i uznanych za polskie na mocy obowiązujących przepisów,
- 3) statków sportowych i rybackich oraz innych statków bez własnego napędu mechanicznego lub poruszających się za pomocą silnika niewbudowanego na stałe, jeżeli ich powierzchnia wynikająca z pomnożenia największej długości przez największą szerokość nie przekracza 20 m kw.

§ 2. Władzami żeglugowymi powołanymi do wydawania, zawieszania i unieważniania patentów że-

glarskich są władze żeglugowe drugiej instancji (dyrekcje okręgowe dróg wodnych).

§ 3. Kwalifikacje zawodowe osób ubiegających się o patent żeglarski stwierdzają komisje kwalifikacyjne działające przy władzach żeglugowych wymienionych w § 2.

§ 4. 1. Komisje kwalifikacyjne składają się z przewodniczącego i pięciu członków.

2. Przewodniczącego komisji kwalifikacyjnej spośród pracowników dyrekcji okręgowej dróg wodnych oraz jednego członka komisji spośród kierowników statków administracji dróg wodnych — wyznacza dyrektor okręgu dróg wodnych; pozostałych czterech członków komisji wyznaczają:

- 1) jednego — dyrekcja państwowego przedsiębiorstwa żeglugi śródlądowej spośród kierowników statków tego przedsiębiorstwa,
- 2) dwóch — prezydium wojewódzkiej rady narodowej, z których jednego spośród pracowników wydziału zdrowia, a drugiego spośród pracowników wydziału pracy i pomocy społecznej,
- 3) jednego — okręgowy Związek Zawodowy Transportowców.

3. Na przewodniczących i członków Komisji należy wyznaczać osoby dokładnie obeznane z przepisami żeglugowymi. Wchodzący w skład komisji kierownicy statków powinni posiadać co najmniej 10 lat praktyki zawodowej, w tym 5 lat na stanowisku kierownika statku.

4. Do każdej komisji wyznacza się ponadto zastępcę przewodniczącego i pięciu zastępców członków komisji powołanych w sposób określony w ust. 2 i 3.

§ 5. 1. Osoby, ubiegające się o patent żeglarski, powinny wnieść podanie o wydanie tego patentu do władzy wymienionej w § 2.

2. Do podania należy dołączyć:

1) dwie fotografie wymiaru $4,5 \times 6$ cm, przy czym jedna z tych fotografii powinna być zaopatrzona w stwierdzenie tożsamości przez powołanego do tego władze, oraz w oryginałach lub w uwierzytelnionych odpisach:

- 2) dowód ukończenia 21 roku życia,
- 3) świadectwo lekarskie, wydane przez lekarza urzędowego, stwierdzające odpowiedni stan zdrowia do zawodu żeglarskiego, w szczególności zdolność różnicowania barw oraz dobry słuch,
- 4) świadectwo ukończenia co najmniej 7 klas szkoły powszechnej lub zaświadczenie władz szkolnych o złożeniu egzaminu z języka polskiego, matematyki oraz nauki o Polsce i świecie współczesnym zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 5) dowód odbycia przez ubiegającego się o patent żeglarski co najmniej 36-miesięcznej pracy w zawodzie żeglarskim, z tego co najmniej 24 miesiące pracy powinien ubiegający się przepracować na takich statkach, do kierowania którymi ma go uprawniać patent żeglarski; jako dowód odbycia wyżej wskazanych okresów pracy służą zapisy w książeczce żeglarskiej,
- 6) dowód obywatelstwa.

3. Osoby, ubiegające się o patent żeglarski upoważniający do kierowania statkami bez własnego napędu mechanicznego o nośności do 100 ton włącznie, mogą zamiast dowodu wymienionego w ust. 2 pkt 5 przedłożyć dowód odbycia co najmniej 2-letniej pracy w zawodzie żeglarskim.

4. Do wymaganego okresu pracy w zawodzie żeglarskim (ust. 2 pkt 5) i ust. 3 można wliczyć okres służby żeglugowej, przebytej w marynarce wojennej lub handlowej, najwyżej jednak 12 miesięcy.

5. Obywatele państw obcych mogą ubiegać się o patent żeglarski zgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych, a w braku takich umów na zasadach wzajemności.

§ 6. 1. Po zbadaniu podania oraz po stwierdzeniu, że osoba ubiegająca się o patent żeglarski odpowiada warunkom określonym w § 5, władza żeglugowa wydaje decyzję o dopuszczeniu ubiegającego się o patent do egzaminu, wyznacza czas i miejsce egzaminu i zawiadamia o tym ubiegającego się oraz komisję kwalifikacyjną.

2. Władza żeglugowa może w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia dopuścić do egzaminu także kandydatów wymienionych w § 5 ust. 3, którzy nie wykażą się dowodami, wskazanymi w § 5 ust. 2 pkt 4 (pod warunkiem złożenia przed komisją kwalifikacyjną egzaminu z języka polskiego i rachunków, przewidzianego w § 9 pkt 2).

3. O niedopuszczeniu do egzaminu władza żeglugowa zawiadamia ubiegającego się z podaniem powodów.

§ 7. 1. Posiedzenia komisji kwalifikacyjnej odbywają się dwa razy w roku, mianowicie na początku roku i na końcu okresu nawigacyjnego; w razie zgłoszenia się co najmniej trzech kandydatów mogą być wyznaczone terminy dodatkowe.

2. Za czynności związane ze stwierdzeniem kwalifikacji, potrzebnych do wykonywania zawodu żeglarskiego, nie pobiera się żadnych opłat.

§ 8. 1. Egzamin odbywa się z każdym kandydatem osobno na pokładzie takiego statku, do kierowania którym patent żeglarski ma uprawniać.

2. Jeżeli kandydat ubiega się o patent, uprawniający go do kierowania statkami wszelkiego rodzaju, wówczas przewodniczący komisji, zależnie od charakteru dotychczasowej pracy zawodowej kandydata, może zarządzić badanie jego kwalifikacji na jednym lub kilku rodzajach statków.

§ 9. Program egzaminu obejmuje:

- 1) w odniesieniu do wszystkich kandydatów stwierdzenie znajomości budowy, urządzeń i ruchu statków, charakteru dróg wodnych i obowiązujących przepisów, a mianowicie:
 - a) znajomości nazw, przeznaczenia i konstrukcji poszczególnych części statków, do kierowania którymi kandydat ma być uprawniony, jak również przeznaczenia i sposobu użycia urządzeń sterowych, kotwicznych, do wypompowywania wody, do holowania, do ładowania towarów i innych urządzeń statkowych,
 - b) ogólnej znajomości mechanizmów napędowych i pomocniczych,
 - c) dostatecznej umiejętności i wprawy w używaniu i utrzymywaniu w sprawności przedmiotów wyposażenia (armatury statku, jak: olinowania, przyrządów ratowniczych, szreków, wind, urządzeń do kładzenia i podnoszenia masztów i kominów oraz innych przedmiotów wyposażenia),
 - d) znajomości najczęściej używanych rodzajów statków oraz ich cech charakterystycznych,
 - e) umiejętności należytego spełnienia funkcji żeglarza podczas pracy statku w warunkach normalnych, jak swobodne spływanie, jazda pod żaglem, jazda za holownikiem lub przy holowaniu z brzegu, jazda pod parą, ruch naprzód i wstecz, jazda z pociągiem holowniczym, wymijanie, wyprzedzanie, przybijanie do brzegu, zakotwiczanie i umocowywanie,
 - f) umiejętność odpowiedniego zachowania się przy jeździe w warunkach wyjątkowych, mianowicie

cie: przy rozmaitym stanie pogody i rozmaitym sianie szlaku żeglownego, przy wjechaniu na mieliznę, przy tonięciu statku, pożarze, zderzeniu się i przy innych nieszczęśliwych wypadkach,

- g) umiejętności kierowania niezbędnymi drobnymi naprawami możliwymi przy środkach znajdujących się na pokładzie statku, jak uszczelnienie dna, burt, pokładów, naprawa urządzeń sterowych, kotwicznych, naprawa masztu, olinowanie i inne drobne naprawy,
 - h) znajomości mapy śródlądowych dróg wodnych polskich i charakteru poszczególnych odcinków tych dróg oraz umiejętności wykonywania obowiązków kierownika na każdym statku i na każdej drodze wodnej, albo tylko na niektórych rodzajach statków i niektórych odcinkach dróg wodnych,
 - i) znajomości przepisów o warunkach sanitarnych oraz o bezpieczeństwie i higienie pracy w żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych,
 - j) znajomości innych przepisów, odnoszących się do żeglugi i spławu na śródlądowych drogach wodnych,
- 2) w odniesieniu do kandydatów wymienionych w § 6 ust. 2, którzy nie przedłożyli dowodów wymienionych w § 5 ust. 2 pkt 4, również sprawdzenie znajomości języka polskiego i rachunków, a mianowicie:
- a) znajomości języka polskiego w słowie i piśmie w tym stopniu, aby kandydat mógł wydawać komendę, otrzymaną komendę należycie rozumieć, jak również czytać i rozumieć obowiązujące przepisy żeglugowe,
 - b) znajomości czterech działań liczbami całymi i ułamkami, ich zastosowania do jednostek miar i wag oraz znajomości polskiego systemu monetarnego.

§ 10^w 1. Z przebiegu egzaminu komisja kwalifikacyjna sporządza niezwłocznie protokół. Do protokołu wpisuje się nazwiska przewodniczącego i członków komisji, datę i miejsce sprawdzenia kwalifikacyj, imię i nazwisko kandydata oraz wyniki egzaminu.

2. Ocena może opiewać:

- 1) uzdolniony do kierowania wszelkiego rodzaju statkami na wszystkich drogach wodnych,
- 2) uzdolniony do kierowania wszelkiego rodzaju statkami na niektórych (określonych) drogach wodnych;
- 3) uzdolniony do kierowania statkami określonego rodzaju na wszystkich drogach wodnych,
- 4) uzdolniony do kierowania statkami określonego rodzaju na niektórych (określonych) drogach wodnych,
- 5) nie posiada kwalifikacji do kierowania statkami.

3. Protokół podpisują przewodniczący i członkowie komisji.

4. Przewodniczący komisji niezwłocznie przesyła protokół egzaminu władzy żeglugowej, przy której ustanowiona jest komisja kwalifikacyjna.

§ 11. 1. Przy powzięciu decyzji o wydaniu lub odmowie wydania patentu żeglarskiego władza żeglugowa kieruje się oceną komisji, ustaloną w protokole egzaminu.

2. Do decyzji o wydaniu patentu żeglarskiego władza żeglugowa załącza patent żeglarski; wzór patentu żeglarskiego ustali Minister Komunikacji w drodze zarządzenia ogłoszonego w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych.

3. Władza żeglugowa powinna odpisy decyzji odmawiających wydania patentów żeglarskich przysyłać niezwłocznie innym władzom żeglugowym, przy których ustanowione są komisje kwalifikacyjne.

§ 12. 1. Osoby, ubiegające się o patent żeglarski, które:

- 1) nie zostały dopuszczone do egzaminu z powodu niespełnienia warunków, wymaganych przepisami § 5, mogą być dopuszczone do egzaminu po uzupełnieniu tych danych,
- 2) zostały dopuszczone do egzaminu, ale wynik egzaminu był niezadawalający, mogą być ponownie dopuszczone do egzaminu po odbyciu sześciomiesięcznej praktyki żeglugowej na statku, uprawiającym żeglugę,
- 3) zostały dopuszczone do egzaminu pod warunkiem, wymienionym w § 6 ust. 2, ale nie złożyły egzaminu tylko z języka polskiego i rachunków (§ 9 pkt 2), mogą po upływie 3 miesięcy od daty poprzedniego egzaminu przystąpić ponownie do egzaminu z języka polskiego i rachunków; w tym przypadku odbycie uzupełniającej praktyki nie jest wymagane, a patent żeglarski będzie wydany w razie pomyślnego złożenia egzaminu uzupełniającego z języka polskiego i rachunków.

2. Ponowne stwierdzenie kwalifikacji i składanie egzaminu jest dopuszczalne tylko przed komisją kwalifikacyjną działającą przy tej samej władzy żeglugowej, która dopuściła kandydata do składania egzaminu po raz pierwszy.

3. W przypadku niezadawalającego wyniku trzech egzaminów dalsze dopuszczenie do egzaminu może nastąpić tylko za zezwoleniem Ministra Komunikacji.

§ 13. Ubiegający się o uzyskanie patentu żeglarskiego absolwenci szkół żeglugi śródlądowej oraz absolwenci Szkoły Morskiej, którzy ukończyli Wydział Nawigacyjny z tytułem aspiranta żeglarskiego i odbyli jednoroczną praktykę na statku jako sternicy, obowiązani są do złożenia skróconego egzaminu kwalifikacyjnego w zakresie przewidzianym w § 9 pkt 1 lit. e), f) i g).

§ 14. 1. Ubiegający się o uzyskanie patentu żeglarskiego:

- 1) posiadacze wydanych przez obce władze świadectw kwalifikacyjnych, uprawniających do kierowania statkami żeglugi śródlądowej,

2) byli oficerowie marynarki handlowej oraz oficerowie i podoficerowie marynarki wojennej posiadający specjalności pokładowe —

są zwolnieni od stwierdzenia kwalifikacyj, potrzebnych do wykonywania zawodu żeglarskiego.

2. Osoby, wymienione w ust. 1 pkt 1, powinny do podania o patent żeglarski dołączyć dowody wymienione w § 5 ust. 2 pkt 3 i 6 oraz świadectwo kwalifikacyjne wskazane w ust. 1 pkt 1 niniejszego paragrafu.

3. Osoby, wymienione w ust. 1 pkt 2, powinny do podania o patent żeglarski dołączyć dowody wymienione w § 5 ust. 2 pkt 3 i 6, dowód, że ubiegający się o patent żeglarski był oficerem pokładowym marynarki handlowej lub oficerem względnie podoficerem marynarki wojennej specjalności pokładowych, oraz dowód odbycia co najmniej 6-miesięcznej praktyki na takich statkach żeglugi śródlądowej, do kierowania którymi ma uprawniać patent żeglarski, o który się ubiegają.

§ 15. 1. Osoby, wymienione w § 14 ust. 1, mogą w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia wymienić posiadane świadectwa kwalifikacyjne na patenty żeglarskie, które będą uprawniały do kierowania tylko tego rodzaju statkami, do kierowania którymi upoważniały je posiadane świadectwa kwalifikacyjne. Świadectwa kwalifikacyjne nie wymienione na patenty żeglarskie w powyższym terminie tracą swą ważność.

2. Osoby, wymienione w § 14 ust. 1 pkt 2, mogą otrzymać patent żeglarski, uprawniający do kierowania tego rodzaju statkami żeglugi śródlądowej, na jakich odbyły 6-miesięczną praktykę (§ 14 ust. 3).

§ 16. Osoby ubiegające się o szersze uprawnienia do kierowania statkami niż te, na które opiewa patent żeglarski, powinny wnieść podanie o nowy patent żeglarski.

§ 17. 1. Jeżeli posiadacz patentu żeglarskiego naruszył przepisy o ruchu i postoju statków, nie powodując nieszczęśliwego wypadku, właściwa terytorialnie władza żeglugowa udzieli mu ostrzeżenia o grożącym zawieszeniu ważności patentu. O udzieleniu ostrzeżenia czyni się wzmiankę w patencie i zawiadamia się władzę żeglugową, która wydała patent, a w miarę potrzeby także inne władze żeglugowe.

2. Jeżeli posiadacz patentu żeglarskiego mimo ostrzeżenia ponownie naruszył w ciągu 12 miesięcy od daty otrzymania ostrzeżenia przepisy, o których mowa w ust. 1, właściwa terytorialnie władza żeglugowa zawiesi ważność patentu na okres 1—3 miesięcy, w zależności od rodzaju popełnionego czynu i dotychczasowego zachowania się posiadacza patentu. Fakt zawieszenia ważności patentu żeglarskiego, władza żeglugowa wpisze w patencie żeglarskim i zawiadomi o tym władzę żeglugową, która patent wydała, a w miarę potrzeby także inne władze żeglugowe.

§ 18. 1. Władza żeglugowa unieważni patent żeglarski w przypadku:

1) stwierdzenia, że z winy posiadacza patentu żeglarskiego nastąpiło rozbicie lub zatonięcie jakiegokolwiek statku, pozbawienie życia osób, zatonięcie ładunku albo poważne uszkodzenie mostów lub innych budowli wodnych,

2) stwierdzenia przez lekarza urzędowego u posiadacza patentu żeglarskiego nieodpowiedniego stanu zdrowia w stopniu utrudniającym dalsze kierowanie statkiem,

3) stwierdzenia, że posiadacz patentu żeglarskiego nie daje gwarancji prowadzenia statku bez narażenia na szkodę bezpieczeństwa publicznego,

4) popełnienia przez posiadacza patentu żeglarskiego przestępstwa granicznego.

2. Władza żeglugowa, która unieważniła patent żeglarski, wpisze to w patencie żeglarskim i zawiadomi władzę żeglugową, która wydała patent, a w miarę potrzeby także inne władze żeglugowe.

§ 19. 1. Władza żeglugowa, która unieważniła patent żeglarski z powodów wymienionych w § 18 ust. 1, może po upływie roku od daty unieważnienia wydać ponownie patent żeglarski, kierując się przy ocenie dotychczasowym zachowaniem się ubiegającego się ponownie o patent żeglarski oraz okolicznościami towarzyszącymi wypadkowi, który spowodował unieważnienie posiadanego już patentu żeglarskiego.

2. Władza żeglugowa może uzależnić ponowne wydanie patentu żeglarskiego od dodatkowego stwierdzenia kwalifikacji ubiegającego się o patent żeglarski.

3. W przypadku, wymienionym w § 18 ust. 1 pkt 2, ponowne wydanie patentu żeglarskiego może nastąpić po stwierdzeniu przez lekarza urzędowego, iż stan zdrowia ubiegającego się ponownie o patent żeglarski zezwala mu na wykonywanie zawodu żeglarskiego.

§ 20. Władza żeglugowa może odebrać patent żeglarski na okres czasu określony w art. 17 ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 108).

§ 21. 1. W razie zagubienia lub zniszczenia patentu żeglarskiego dotychczasowy jego posiadacz może zwrócić się do władzy żeglugowej, która patent wydała, o wydanie wtórnika.

2. Podanie o wydanie wtórnika powinno zawierać:

- 1) imię, nazwisko i adres,
- 2) oświadczenie, w jakich okolicznościach patent żeglarski zaginął, oraz dowód ogłoszenia w Monitorze Polskim o zaginięciu patentu żeglarskiego.

§ 22. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Komunikacji: J. Rabanowski